

МЛАДЕЖКА ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ

България 2030: регионален център на иновации и високотехнологични индустрии

д-р инж. Станислав Костадинов

По мое мнение, обособяването на страната ни като регионален център в областта на иновациите и високите технологии изисква ангажираност от страна на държавните и регионалните институции в няколко направления.

Първата стъпка в тази насока е свързана със средното образование и извънкласната дейност в тази възрастова група. Развитието и разширяването на дейността на центровете за ученическо, техническо и научно творчество (ЦУТНТ) в областните градове е една от предпоставките за отлична подготовка и по-лесно и плавно интегриране на подрастващите във високотехнологичното производство. Българското средно образование все още дава знания на високо ниво и изгражда ученици с призиви класирания в международните олимпиади по Математика, Информатика, Физика и т.н. Сред основните възможности за развитие са:

- увеличаване на броя на децата в центровете. Резултат от подобна промяна би било увеличаването на отлично подготвените ученици, които да развият знанията си в по-късен етап във висшите учебни заведения;
- поддържането и обновяването на знанията на специалисти, работещи в тези центрове. Ангажирането на най-добрите преподаватели в средното образование и поддържането на актуални учебни материали, изискват отделянето на допълнителни средства, но гарантират качествено образование;
- инвестиране в нови образователни подходи. Добър пример за такава методика е Jump Math (Jump Math България). Една от идеите при прилагането на подобни нови методи на преподаване е увеличаването на броя на отлично подготвените ученици само и единствено с промяна на подхода на предаване/усвояване на информацията.

Повишаването на знанията на учащите в средното образование е предпоставка за вдигане на прага при прием във висшите учебни заведения, а оттам и по-лесна подготовка на кадри за високотехнологичните индустрии.

От моя гледна точка, следваща стъпка в обособяването ни като регионален център на иновации и високотехнологични индустрии е оптимизиране/реформиране на висшето образование. От лични наблюдения, сред завършващите след 2000-та година се забелязват отлично подготвени кадри в специалности, с малък брой реализиращи се висшести и по-трудна реализация в съответната сфера. В същото време се наблюдава голямо търсене на кадри в специалности, свързани с високо интелектуална дейност като например софтуерни специалисти. Според проучване на българската асоциация на софтуерните компании (БАСКОМ) от 2015 година, към момента, в софтуерния бизнес са заети около 17 хиляди души, а до няколко години ще са необходими тройно повече. Ето защо, могат да бъдат извършени някои промени, с цел насочване на подрастващите в подобни направления:

- увеличаване на приема на студенти в специалности „произвеждащи“ кадри за високотехнологичните индустрии. Тази промяна би могла да бъде за сметка на създаването на кадри в по-малко търсени/реализирани професии;

- въвличане на специалисти от българските компании в процеса на обучение. Те могат да бъдат привлечени като хонорувани преподаватели или да се осъществи координация между тях и университетските колективи, изготвящи програмите за ОКС „бакалавър” и „магистър”. Методиката на обучение, програмите и изучаваните предмети могат да бъдат актуализирани спрямо нуждите на компаниите и по този начин може да се избегне придобиването на знания, които са неприложими за индустрията;
- увеличаване на средствата за научно-изследователска дейност и интеграцията на крайните резултати: алгоритми, методики, патенти и научна литература в българските компании. Областите и целите на научно-изследователска дейност биха могли да се обвържат пряко с нуждите на фирмите в съответния бранш, а това би довело до увеличаване на научно-приложни резултати и намаляване на чисто теоретическите разработки;
- увеличаването на практическите часове и въвличането на студенти 3-ти и 4-ти курс в реална работа, чрез различна форма на поощряване от страна на бизнеса: стипендии за най-добрите студенти и предлагане на работно място след завършване, сключване на граждански договори между компаниите и студентите (до степен, до която трудовите взаимоотношения не биха попречили на образованието на студентите) и т.н.

Подобни промени във висшето образование биха довели до намаляване на броя на нереализираните висшисти, увеличаване на сътрудничеството между учебните заведения и бизнеса, и съответно, по-плавният преход на студентите от придобитите теоретични знания в практически такива. Гъвкавото висше образование, което „произвежда” кадри според нуждите на бизнеса, би променило пазара на труда, в който има голямо търсене на определени професии (и липса на кадри за тях) и много нереализирани специалности, в не толкова търсени области.

Промяната във висшето образование би увеличила висококвалифицираните кадри, което би било първата стъпка към привличане на големи компании и откриването на развойни центрове в България. По този начин се повишават инвестициите в бранша и страната като цяло, улеснява се наемането на квалифицирана работна ръка и се създава конкурентна среда, в която биха се развили и българските фирми.

Инвестициите в иновации и високотехнологични индустрии, влияе пряко и на икономическата среда в страната. Според изследвания през 2015 година, 1.74% от брутния вътрешен продукт на България е формиран само от софтуерните компании, като този процент се увеличава с всяка година. Среднестатистическите заплати в този бранш са доста по-големи от средната заплата за страната, а сив сектор в икономиката практически липсва. Ето защо подобни промени биха указали пряко влияние на икономиката като цяло. Развитието на високотехнологични индустрии би довело до повишаване на стандарта на живот на ангажираните в тях, както и на техните близки. Повишаването на жизнения стандарт на част от обществото оказва положително влияние и в други браншове като хранително-вкусовата промишленост, индустрии в сферата на услугите и т.н. Ето защо, би могъл да бъде преразгледан и изготвеният от министерството на икономиката закон за насърчаване на инвестициите. Чрез него могат да бъдат подпомогнати или данъчно облагодетелствани, български високотехнологични компании, които се развиват с добри темпове, осигуряват заетост на висококвалифицирана и добре заплатена работна ръка и отделят средства за иновации и технологично развитие.